

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Ülemnõukogu
välisleping
algtekst
18.07.1993
RT II 1999, 17, 107

12. augusti 1949 Genfi (I) konventsioon haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal

Vastu võetud 12.08.1949

[Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus konventsiooniga ühinemise kohta](#)

[Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta](#)

Allakirjutanud, 21. aprillist 12. augustini 1949 Genfis toimunud diplomaatilisest konverentsist osavõtnud riikide täievolilised esindajad, eesmärgiga täiendada 27. juuli 1929 Genfi konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta, on kokku leppinud järgnevas:

I peatükk ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Lepingupoole kohustuvad käesolevat konventsiooni järgima ja tagama selle järgimise igas olukorras.

Artikkel 2

Lisaks sätetele, mida kohaldatakse rahuajal, rakendatakse konventsiooni ka kõigi kuulutatud sõdade või muude relvakonfliktide korral, mis võivad puhkeda kahe või enama lepingupoole vahel, ka juhul, kui üks nendest sõjaseisukorda ei tunnusta.

Konventsiooni rakendatakse ka lepingupoole territooriumi osalise või täieliku okupeerimise korral, ka juhul, kui okupatsioonile ei osutata relvastatud vastupanu.

Konventsiooniga ühinenud riigid järgivad oma vastastikustes suhetes konventsiooni ka juhul, kui mõni konfliktis osalev riik ei ole käesoleva konventsiooni pool. Nad järgivad konventsiooni ka suhetes nimetatud riigiga, kui too selles sätestatud tunnustab ja rakendab.

Artikkel 3

Kui lepingupoole territooriumil tekib relvakonflikt, mis ei ole rahvusvaheline, peab konfliktiosaline kohaldama vähemalt järgmisi sätteid:

(1) Sõjategevusest aktiivselt mitte osa võtvaid isikuid, sealhulgas relvajõudude liikmeid, kes on alistunud ja neid, kes on jäänud võitlusvõimetuks (*hors de combat*) haiguse, haavata saamise või kinnipidamise tagajärjel või muul põhjusel, tuleb igas olukorras kohelda humaanselt, ilma mis tahes vaenuliku vahetegemiseta rassi, nahavärv, religiooni või veendumuste, soo, sünnipära või varalise seisundi või muu sellise kriteeriumi alusel.

Seetõttu on eelpool nimetatud isikute suhtes alati ja kõikjal keelatud järgmised toimingud:

- (a) vägivald elu ja isiku vastu, esmajoones tapmine, vigastamine, julm kohtlemine ja piinamine;
- (b) pantvangide võtmine;
- (c) isikliku au haavamine, esmajoones alandav ja alavääristav kohtlemine;
- (d) karistuste mõistmine ja täideviimine ilma eelneva otsuseta, mille on teinud tavapäraselt moodustatud kohus, mis võimaldab kõiki tsiviliseeritud rahvaste tunnustatud asendamatuid õiguslikke tagatisi.

(2) Haavatud ja haiged tuleb kokku koguda ja nende eest hoolitseda.

Erapooletu humanitaarorganisatsioon, nagu Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, võib pakkuda konfliktiosalistele oma teeneid.

Konfliktiosalised peaksid püüdma erikokkulepetega jõustada ka kõik käesoleva konventsiooni ülejäänud sätted või osa nendest.

Eelnevate sätete kohaldamine ei muuda konfliktiosaliste õiguslikku staatust.

Artikkel 4

Neutraalsed riigid rakendavad käesolevat konventsiooni analoogia alusel konfliktiosaliste relvajõududesse kuuluvate haavatute ja haigete ning meditsiinipersonali ja vaimulike suhtes, kes on vastu võetud nende territooriumidele või seal interneeritud, samuti leitud hukkunute suhtes.

Artikkel 5

Vaenlase kätte langenud kaitstud isikute suhtes rakendatakse käesolevat konventsiooni kuni nende repatrieerimiseni.

Artikkel 6

Lisaks artiklites 10, 15, 23, 28, 31, 36, 37 ja 52 ette nähtud kokkulepetele võivad lepingupooled sõlmida muid erikokkuleppeid kõigi küsimuste kohta, mille eraldi korraldamist nad peavad vajalikuks. Ükski erikokkulepe ei või haavatute ja haigete, meditsiinipersonali ja vaimulike olukorda muuta halvemaks, kui on sätestatud käesolevas konventsioonis, ega piirata neile sellega antud õigusi.

Haavatud ja haiged, meditsiinipersonal ja vaimulikud säilitavad selliste kokkulepete kohased privileegid niikaua, kui konventsioon nende suhtes kehtib, välja arvatud juhul, kui eelpool nimetatud või edaspidi nimetatavates kokkulepetes sätestatakse selgelt teisiti või kui üks või teine konfliktiosaline kehtestab neile soodsamad tingimused.

Artikkel 7

Haavatud ja haiged, meditsiinipersonal ja vaimulikud ei või mingil juhul ei osaliselt ega täielikult loobuda käesoleva konventsiooni või eelmises artiklis nimetatud erikokkulepete kohastest õigustest.

Artikkel 8

Käesolevat konventsiooni rakendatakse koostöös kaitsvate riikidega, kelle ülesanne on kaitsta konfliktiosaliste huve, ning nende kontrolli all. Selleks võivad kaitsvad riigid määrata oma diplomaatilisele või konsulaarpersonalile lisaks delegaate oma kodanike või teiste neutraalsete riikide kodanike hulgast. Nimetatud delegaadid peab heaks kiitma riik, kus nad oma kohustusi täidavad.

Konfliktiosalised hõlbustavad igati kaitsvate riikide esindajate või delegaatide tööd.

Kaitsvate riikide esindajad või delegaadid ei või mingil juhul ületada käesoleva konventsiooniga määratud tegevuspiire. Esmajoones arvestavad nad selle riigi julgeolekut, kus nad oma kohustusi täidavad. Nende tegevust piiratakse ainult erandjuhtudel ja ajutiselt sõjaliste vajaduste tõttu.

Artikkel 9

Käesolev konventsioon ei takista Rahvusvahelise Punase Risti Komiteel või muul erapooletul humanitaarorganisatsioonil konfliktiosaliste nõusoleku korral abistada haavatuid ja haiged, meditsiinipersonali ja vaimulikke, et neid kaitsta ja nende olukorda kergendada.

Artikkel 10

Lepingupooled võivad alati kokku leppida, et kaitsvatele riikidele käesoleva konventsiooniga pandud kohustuste täitmine usaldatakse organisatsioonile, kes tagab erapooletuse ja tõhususe.

Kui haavatud ja haiged või meditsiinipersonal ja vaimulikud ei ole olnud või mis tahes põhjusel enam ei ole kaitsva riigi või käesoleva artikli esimeses lõigus ette nähtud organisatsiooni kaitse all, palub neid kinnipidav riik neutraalsel riigil või sellisel organisatsioonil täita konfliktiosaliste määratud kaitsva riigi ülesanded, mida see täidab käesoleva konventsiooni alusel.

Kui kaitset ei saa korraldada sel moel, palub kinnipidav riik kooskõlas käesoleva artikliga abi või võtab vastu humanitaarorganisatsiooni, nagu Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, pakkumise asuda täitma käesoleva konventsiooni alusel kaitsvatele riikidele pandud humanitaarfunktsioone.

Neutraalne riik või organisatsioon, keda asjaosaline riik kutsub või kes ise pakub end täitma neid ülesandeid, peab käituma vastutustundega konfliktiosalise suhtes, kellest sõltuvad käesoleva konventsiooni alusel kaitstavad isikud, ja andma piisavad tagatised selle kohta, et ta on valmis asjaomased funktsioonid endale võtma ja neid erapooletult täitma.

Eelnevaid sätteid ei kitsendata erikokkulepetega poolte vahel, kellest üks ei saa pidada läbirääkimisi teise poole või tema liitlastega sõjaliste sündmuste tõttu, eriti kui tema territoorium on täielikult või suures osas okupeeritud.

Kui käesolevas konventsioonis nimetatakse kaitsvat riiki, tähendab see ka seda asendavat organisatsiooni käesoleva artikli tähenduses.

Artikkel 11

Kaitsvad riigid pakuvad oma teeneid erimeelsuste lahendamiseks, kui nad peavad seda soovitavaks kaitsvate isikute huvides, eriti konfliktiosaliste erimeelsuste korral käesoleva konventsiooni sätete rakendamise või tõlgendamise suhtes.

Selleks võib iga kaitsev riik ühe konfliktiosalise kutsel või omal algatusel teha konfliktiosalistele ettepaneku nende esindajate, esmajoones haavatute ja haigete, meditsiinipersonali ja vaimulike kohtlemise eest vastutavate võimude esindajate kohtumiseks, võimaluse korral sobival neutraalsel territooriumil. Konfliktiosalised on kohustatud sellised ettepanekud ellu viima. Kaitsvad riigid võivad vajaduse korral esitada konfliktiosaliste heakskiidu saavutamiseks isiku mõnest neutraalsest riigist või Rahvusvahelise Punase Risti Komitee delegeritud isiku, keda kutsutakse sellisel kohtumisel osalema.

II peatükk **HAAVATUD JA HAIGED**

Artikkel 12

Haavatud või haiged relvajõudude liikmeid ja teisi järgmises artiklis nimetatud isikuid tuleb austada ja kaitsta igas olukorras.

Neid isikuid tuleb kohelda humaanselt ja nende eest peab hoolitsema konfliktiosaline, kelle võimuses nad on, ilma mis tahes vaenuliku vahetegemiseta soo, rassi, rahvuse, religiooni, poliitiliste vaadete või muu sellise kriteeriumi alusel. Mis tahes rünne nende elu vastu või vägivald nende isiku vastu on rangelt keelatud; esmajoones ei tohi neid tappa, piinata ega teha nendega bioloogilisi katseid; neid ei tohi tahtlikult ilma jätta arstiabist ja hooldusest ega seada neid nakatumisohutu.

Üksnes tungivatel meditsiinilistel põhjustel võib ravida eelisjärjekorras.

Naisi tuleb kohelda nende soole kohase igakülgse tähelepanuga.

Konfliktiosaline, kes on sunnitud haavatud ja haiged vaenlasele jätma, peab, niivõrd kui lubavad sõjalised asjaolud, jätma koos nendega maha ka oma meditsiinilist personali ja ravivahendeid, et võimaldada neile abi.

Artikkel 13

Käesolevat konventsiooni rakendatakse järgmiste kategooriate haavatute ja haigete suhtes:

(1) Konfliktiosalise relvajõudude liikmed, samuti nende relvajõudude koosseisu kuuluvate maakaitsevähedega või vabatahtlike väeüksuste liikmed.

(2) Konfliktiosalise muude maakaitsevähedega ja vabatahtlike väeüksuste liikmed, sealhulgas organiseeritud vastupanuliikumistest osavõtjad, kes tegutsevad oma territooriumil või sellest väljaspool, ka juhul, kui see territoorium on okupeeritud. Sellised maakaitsevähed või vabatahtlike väeüksused, sealhulgas organiseeritud vastupanuliikumised, peavad vastama järgmistele nõuetele:

- (a) neid juhib isik, kes vastutab oma alluvate eest;
- (b) nad kannavad kindlaid, kaugelt eristatavaid tunnuseid;
- (c) nad kannavad relvi avalikult;
- (d) nad järgivad sõjapidamise seadusi ja tavaid.

(3) Regulaarväe liikmed, kes on vandunud truudust valitsusele või võimule, keda neid kinnipidav pool ei tunnusta.

(4) Relvajõudusid saatvad isikud, kes ei ole relvajõudude liikmed, nagu sõjalennukite meeskondade tsiviil liikmed, sõjakorrespondendid, varustajad, töö- või teenindusbrigaadide liikmed, kes vastutavad relvajõudude olme eest, eeldusel et neid on selleks volitanud relvajõud, keda nad saavad.

(5) Konfliktiosalise kaubalaevastiku meeskondade liikmed, sealhulgas kaptenid, lootsid ja jungad, ning tsiviillennukite meeskonnad, juhul kui neil ei ole õigust veelgi paremale kohtlemisele vastavalt muudele rahvusvahelise õiguse normidele.

(6) Okupeerimata territooriumide elanikud, kes on vaenlase lähenemisel omal algatusel relvastunud, et osutada sissetungijale vastupanu ning kes ei ole jõudnud formeeruda regulaarvää üksusteks, eeldusel et nad kannavad relvi avalikult ja austavad sõjapidamise seadusi ja tavasid.

Artikkel 14

Artikli 12 kohaselt loetakse sõjavangideks sõdiva poole haavatud ja haiged, kes langevad vaenlase kätte ja nende suhtes rakendatakse sõjavange käsitlevaid rahvusvahelise õiguse norme.

Artikkel 15

Alati, kuid esmajoones pärast lahingut peavad konfliktiosalised viivitamata rakendama kõiki võimalikke abinõusid, et otsida ja kokku koguda haavatud ja haiged, kaitsta neid röövimise ja halva kohtlemise eest, nende eest küllaldaselt hoolitseda ning et otsida langenuid ja vältida nende riisumist.

Võimaluse korral tuleb sõlmida vaherahu või peatada tulevahetus või sõlmida muu kohalik kokkulepe, et viia haavatud ära lahinguväljalt, neid vahetada ja transportida.

Samamoodi võivad konfliktiosalised sõlmida kohalikke kokkuleppeid ümberpiiratud aladel asuvate haavatute ja haigete eemaldamise ja vahetamise kohta, samuti meditsiini- ja vaimuliku personali ja vahendite nende aladele pääsemise kohta.

Artikkel 16

Konfliktiosalised talletavad esimesel võimalusel kõik andmed, mis võivad aidata identifitseerida nende käes olevat vastaspoole haavatud, haiget või langenuid isikut.

Andmestik peaks võimaluse korral sisalduma:

- (a) riigi nimetus, kellest ta sõltub;
- (b) armee, rügemendi, isiku- või seerianumber;
- (c) perekonnanimi;
- (d) eesnimi või -nimed;
- (e) sünnikuupäev;
- (f) muud tema isikutunnistusele või -plaadile märgitud andmed;
- (g) kinnivõtmise või surma kuupäev ja koht;
- (h) andmed haavade või haiguse või surma põhjuse kohta.

Ülalnimetatud informatsioon tuleb esimesel võimalusel edastada sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949 Genfi konventsiooni artiklis 122 nimetatud informatsioonibüroole. Viimane edastab selle informatsiooni kaitsvate riikide ja sõjavangide keskagentuuri vahendusel riigile, kellest need isikud sõltuvad.

Konfliktiosalised valmistavad ette ja saadavad üksteisele sama büroo kaudu surmatunnistused või langenute nõuetekohaselt kinnitatud nimekirjad. Samuti koguvad nad kokku ja saadavad teineteisele ühe poole kaheosalisest isikuplaadist, viimsed tahteavaldused ja muud lähimatele sugulastele olulised dokumendid, raha ja kõik isikliku või emotsionaalse väärtusega esemed, mis leitakse langenute juurest. Need esemed koos identifitseerimata esemetega saadetakse pitseeritud pakendeis, millele lisatakse teade nende langenuid omaniku tuvastamiseks vajalike andmetega ja paki sisu täielik nimekirja.

Artikkel 17

Konfliktiosalised peavad tagama, et langenute matmisele või põletamisele, võimaluse korral ükshaaval, eelneb surnukehade hoolikas ja võimaluse korral meditsiiniline läbivaatus, eesmärgiga kinnitada surma fakti ja tuvastada isik ning võimaldada koostada aruanne. Kaheosalise isikuplaadi üks pool või üheosaline isikuplaat peab jääma surnukeha külge.

Surnukehi tohib põletada ainult tõsistel hügieenilistel põhjustel või langenu religiooni tavasid arvestades. Põletamise korral tuleb kõik põletamise asjaolud ja põhjused üksikasjalikult märkida surmatunnistusele või langenute kinnitatud nimekirja.

Konflikti pooled tagavad ka langenute auväärse matmise, järgides võimaluse korral langenu religiooni tavasid, samuti lugupidava suhtumise haudadesse, mis võimaluse korral grupeeritakse langenute rahvuse järgi, ning haudade nõuetekohase säilitamise ja märgistamise, et hõlbustada nende leidmist. Selleks organiseerivad nad sõjategevuse puhkemisel ametliku haudade registreerimise teenistuse, et võimaldada hilisemaid ekshumatsioone ja tagada surnukehade identifitseerimine haudade asukohast sõltumata ning võimalik kodumaale toimetamine. Need sätted kehtivad ka tuhatatud põrmude kohta, mida haudade registreerimise teenistus säilitab kuni nende nõuetekohase paigutamiseni vastavalt kodumaa soovidele.

Esimesel võimalusel või hiljemalt sõjategevuse lõppedes vahetavad nimetatud teenistused artikli 16 teises lõigus nimetatud informatsioonibüroo kaudu nimekirju, kus on näidatud haudade täpsed asukohad ja tähistused koos sinna maetud langenute andmetega.

Artikkel 18

Sõjaväevõimud võivad paluda, et elanikud vabatahtlikult koguksid nende juhtimisel heategevas korras haavatuid ja haigeid ning osutaksid neile vajalikku abi, tagades palvele vastu tulnud isikutele vajaliku kaitse ja töötingimused. Kui vastaspool saavutab või taastab oma kontrolli selle ala üle, tagab ka tema neile isikutele samasuguse kaitse ja töötingimused.

Sõjaväevõimud peavad lubama elanikel ja abiorganisatsioonidel omal algatusel koguda ja abistada mis tahes rahvusest haavatuid ja haigeid, seda ka invasiooni piirkonnas või okupeeritud aladel. Tsiiviilelanikkond peab neid haavatuid ja haigeid austama ja eelkõige hoiduma vägivallast nende suhtes.

Kedagi ei tohi taga kiusata ega süüdi mõista haavatute või haigete abistamise eest.

Käesolev artikkel ei vabasta okupeerivat riiki kohustusest abistada haavatuid ja haigeid nii füüsiliselt kui ka moraalselt.

III peatükk **MEDITSIINIÜKSUSED JA -ASUTUSED**

Artikkel 19

Meditsiiniteenistuse paikseid asutusi ega liikuvaid meditsiiniüksusi ei tohi mingil tingimusel rünnata, vaid konfliktiosalised peavad neid alati austama ja kaitsma. Kui nad langevad vastaspoole kätte, peab nende personal saama vabalt täita oma kohustusi seni, kuni vangishoidev pool ise tagab vajaliku hoolitsuse sellistes asutustes ja üksustes asunud haavatute ja haigete eest.

Vastutavad võimud peavad tagama, et nimetatud meditsiiniasutused ja -üksused paigutatakse võimaluste piires selliselt, et rünnakud sõjaliste objektide vastu ei ohustaks nende julgeolekut.

Artikkel 20

Maalt ei tohi rünnata hospidallaevu, mida kaitstakse 12. augusti 1949. a Genfi (I) konventsiooni haavatud, haigete ja merehädas sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal järgi.

Artikkel 21

Meditsiiniteenistuse paiksete asutuste ja liikuvate meditsiiniüksuste kaitse lõpetatakse ainult juhul, kui neid kasutatakse vaenlase kahjustamiseks nende humanitaarkohustuste väliselt. Kaitse võib lõpetada alles pärast nõuetekohase hoiatuse esitamist, milles on määratud piisav tähtaeg, kuid seda hoiatust ei arvestata.

Artikkel 22

Artikliga 19 meditsiiniüksusele või -asutusele antud kaitset ei lõpetata järgmistel juhtumitel:

- (1) Üksuse või asutuse personal on relvastatud ja nad kasutavad relvi enesekaitseks või nende hoole all olevate haavatute ja haigete kaitseks.
- (2) Relvastatud sanitaride puudumise korral kaitseb üksust või asutust vahisalk, tunnimehed või eskort.
- (3) Üksuses või asutuses leitakse haavatutelt ja haigetelt võetud käsirelvi ja laskemoona, mida ei ole veel üle antud asjaomasele teenistusele.
- (4) Üksuses või asutuses leitakse sinna mitte kuuluvat veterinaarteenistuse personali või vahendeid.
- (5) Meditsiiniüksused ja -asutused ning nende personal hooldavad ka tsiviilisikutest haavatuid ja haigeid.

Artikkel 23

Lepingupooled võivad rahuajal ja konfliktiosalised pärast sõjategevuse algust luua oma territooriumil ning vajaduse korral ka okupeeritud aladel hospitaaltsoone ja -punkte eesmärgiga kaitsta sõja mõjude eest haavatuid ja haigeid, aga ka personali, kes organiseerib ja haldab selliseid tsoone ja punkte ning hoolitseb sinna kogutud isikute eest.

Sõjategevuse puhkemisel ja selle ajal võivad konfliktiosalised sõlmida kokkuleppeid nende loodud hospitaaltsoonide ja -punktide vastastikuse tunnustamise kohta. Selleks võivad nad kasutada käesolevale konventsioonile lisatud kokkuleppe projekti, seda vajaduse korral muutes.

Kaitsvaid riike ja Rahvusvahelise Punase Risti Komiteed palutakse abistada ja soodustada nende hospitaaltsoonide ja -punktide loomist ja tunnustamist.

IV peatükk PERSONAL

Artikkel 24

Igas olukorras tuleb austada ja kaitsta meditsiinipersonali, kes tegeleb ainuüksi haavatute ja haigete otsimise või kogumise, transpordi või ravimisega või haiguste ärahoidmisega, samuti meditsiiniüksuste ja -asutuste haldamisega tegelevat personali ja relvajõudusid saatvaid vaimulikke.

Artikkel 25

Austada ja kaitsta tuleb ka relvajõudude liikmeid, kes on saanud eriväljaõppe, et töötada vajaduse korral sanitaridena või põetajatena või abistada haavatute kandmisel ning kes haavatuid ja haigeid otsides või kogudes, transportides või ravides puutuvad kokku vaenlasega või langevad vaenlase kätte.

Artikkel 26

Rahvuslike Punase Risti seltside ja teiste vabatahtlike abiorganisatsioonide personali, keda nende riikide valitsused on tunnustanud ja volitanud ning kes võivad täita samu kohustusi, nagu artiklis 24 nimetatud personal, käsitletakse samaväärsena nimetatud artiklis mainitud personaliga, eeldusel, et seltside personal täidab sõjaväe seadusi ja määrusi.

Iga lepingupool teatab teistele nende seltside nimed, keda ta on omal vastutusel volitanud relvajõudude meditsiiniteenistusele abi osutama. Ta teeb seda rahuajal või sõjategevuse puhkemisel või selle jooksul, kuid igal juhul enne nende tegelikku kasutamist.

Artikkel 27

Neutraalse riigi tunnustatud selts võib pakkuda konfliktiosalisele oma meditsiinipersonali ja -üksuste abi ainult oma valitsuse eelneval nõusolekul ja asjaomase konfliktiosalise volitusel.

Neutraalne valitsus teatab sellest nõusolekust abi vastu võtva riigi vastasele. Abi vastu võttev konfliktiosaline peab sellest vastaspoolele teatama enne abi kasutamist.

Ühelgi juhul ei loeta sellist abi konflikti sekkumiseks.

Esimeses lõigus nimetatud personal tuleb varustada artiklis 40 ette nähtud isikutunnistustega enne lahkumist neutraalsest riigist, kuhu nad kuuluvad.

Artikkel 28

Artiklites 24 ja 26 märgitud personali, kes langeb vaenlase kätte, võib kinni pidada üksnes niivõrd, kui see on vajalik, arvestades sõjavangide tervislikku seisundit, religioosseid vajadusi ja sõjavangide arvu.

Sel viisil kinni peetud personali ei loeta sõjavangideks. Siiski tuleb neile tagada vähemalt sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949 Genfi konventsiooni kohased privileegid. Nad jätkavad kooskõlas oma kutse- eetikaga meditsiiniliste ja religioossete kohustuste täitmist sõjavangide huvides ning teevad seda vangishoidva poole sõjalaaste seaduste ja eeskirjade raames ning tema pädeva organi võimu all. Seejuures eelistatakse oma relvajõududest pärit sõjavange. Meditsiiniliste ja religioossete kohustuste täitmisel on neil järgmised soodustused:

(a) Neil on õigus perioodiliselt külastada väljaspool laagrit tööüksustes või haiglates viibivaid sõjavange. Vangishoidev riik annab nende käsutusse vajalikud transpordivahendid.

(b) Kinnipeetud meditsiinipersonali ametitegevuse eest vastutab laagri sõjaväevõimude ees laagri kõrgeimas auastmes vanemmeditsiiniohvitser. Selleks lepivad konfliktiosalised kohe pärast sõjategevuse puhkemist kokku oma meditsiinipersonali, sealhulgas artiklis 26 nimetatud seltside meditsiinipersonali, auastmete vastavuse suhtes. Kohustuste täitmisel tekkivate küsimustega võivad nimetatud vanemmeditsiiniohvitser ja vaimulikud pöörduda otse laagri sõjaväe- või meditsiinvõimude poole, kes võimaldavad neil mainitud küsimustes pidada kirjavahetust.

(c) Kuigi laagris kinnipeetav personal peab alluma laagri korrale, ei tohi neilt nõuda mis tahes muu töö tegemist, mis ei ole seotud nende meditsiiniliste ja religioossete kohustustega.

Sõjategevuse kestel astuvad konfliktiosalised võimaluse korral samme kinnipeetud personali vabastamiseks ja lepivad kokku vabastamise protseduuris.

Ükski eelnevaist sätteid ei vabasta kinnipidavat riiki tema kohustustest rahuldada sõjavangide meditsiinilisi ja hingelisi vajadusi.

Artikkel 29

Artiklis 25 märgitud meditsiinipersonali liikmed, kes on langenud vaenlase kätte, loetakse sõjavangideks, kuid vajaduse korral rakendatakse neid meditsiiniliste ülesannete täitmisel.

Artikkel 30

Personal, kelle kinnipidamine ei ole artikli 28 järgi hädavajalik, tuleb saata tagasi konfliktiosalisele, kellele nad kuuluvad, niipea kui tee on nende tagasipöördumiseks vaba ja sõjaolud seda võimaldavad.

Kuni nende tagasisaatmiseni ei loeta neid sõjavangideks. Siiski tuleb neile tagada vähemalt sõjavangide kohtlemise 12. augustist 1949 Genfi konventsiooni kohased privileegid. Nad jätkavad oma kohustuste täitmist vastaspoole korraldusel ja eelistatavalt hoolitsevad selle konfliktiosalise haavatute ja haigete eest, kellele nad ise kuuluvad.

Lahkudes võtavad nad kaasa oma vara, isiklikud esemed, väärisesemed ja instrumendid.

Artikkel 31

Tagasi saadetavat personali ei valita rassist, religioonist või poliitilistest vaadetest lähtudes, vaid esmajoones arvestatakse nende kinnivõtmise kronoloogilist järjekorda ja tervislikku seisundit.

Sõjategevuse puhkedes võivad konfliktiosalised erikokkulepetega määrata kinnipeetava personali protsendimäära vastavalt vangide arvule ja nimetatud personali jaotumisele laagrites.

Artikkel 32

Artiklis 27 märgitud isikuid, kes on langenud vastaspoole kätte, ei tohi kinni pidada.

Kui ei ole kokku lepitud teisiti, võivad nad pöörduda tagasi oma maale, või kui see on võimatu, siis selle konfliktiosalise territooriumile, kelle teenistuses nad olid, niipea kui tee nende tagasipöördumiseks on vaba ja sõjaolud seda võimaldavad.

Kuni vabastamiseni jätkavad nad oma tööd vastaspoole juhtimisel; eelistatavalt hoolitsevad nad selle konfliktiosalise haavatute ja haigete eest, kelle teenistuses nad olid.

Lahkudes võtavad nad kaasa oma vara, isiklikud esemed, väärisesemed ja instrumendid, relvad ja võimaluse korral ka transpordivahendid.

Konfliktiosalised tagavad sellisele personalile, seni kuni ta on nende võimuses, samasuguse toidu, peavarju, elatusraha ja palga, nagu nende oma relvajõudude vastavale personalile. Toit peab igal juhul olema piisav koguse, kvaliteedi ja mitmekesisuse poolest, et tagada sellise personali normaalne tervislik seisund.

V peatükk EHITISED JA VAHENDID

Artikkel 33

Relvajõudude liikuvate meditsiiniüksuste vahendid, mis langevad vaenlase kätte, tuleb määrata haavatute ja haigete eest hoolitsemiseks.

Relvajõudude paiksete meditsiiniüksuste ehitiste, vahendite ja ladude suhtes kohaldatakse sõjapidamise seadusi, kuid nende otstarvet ei või muuta niikaua, kui neid vajatakse haavatute ja haigete eest hoolitsemiseks. Siiski võivad operatiivüksuste juhid neid kasutada äärmise sõjalise vajaduse korral tingimusel, et eelnevalt on tagatud nendes põetatavate haavatute ja haigete heaolu.

Käesolevas artiklis nimetatud vahendeid ja ladusid ei tohi tahtlikult hävitada.

Artikkel 34

Käesoleva konventsiooni kohaseid privileege kasutavate abiorganisatsioonide kinnis- ja isiklik omand loetakse eraomandiks.

Sõjapidamise seadustes ja tavades tunnustatud sõdivate poolte rekvireerimisõigust kasutatakse üksnes äärmise vajaduse korral ja ainult pärast seda, kui haavatute ja haigete heaolu on tagatud.

VI peatükk MEDITSIINITRANSPORT

Artikkel 35

Haavatute ja haigete ning meditsiinivarustuse vedamise vahendeid tuleb austada ja kaitsta samamoodi nagu liikuvaid meditsiiniüksusi.

Kui sellised transpordivahendid või sõidukid langevad vastaspoole kätte, kohaldatakse nende suhtes sõjapidamise seadusi, tingimusel et konfliktiosaline, kelle kätte nad satuvad, tagab igal juhul neis olevate haavatute ja haigete hooldamise.

Tsiviilpersonalil ja kõikide transpordivahendite suhtes, mis on saadud rekvireerimise teel, kohaldatakse rahvusvahelise õiguse üldisi norme.

Artikkel 36

Meditsiiniõhusõidukeid, see tähendab õhusõidukeid, mida kasutatakse ainult haavatute ja haigete ning meditsiinipersonali ja -varustuse vedamiseks, ei tohi rünnata. Sõdivad pooled peavad neid austama, kui nad lendavad sõdivate poolte erikokkulepetes määratud kõrgustel, aegadel ja marsruutidel.

Nad peavad kandma selgelt märgatavat artiklis 38 sätestatud tunnusmärki koos oma rahvusvärvidega alumistel, ülemistel ja külgmistel pindadel. Neid võib varustada muude tähistuste või äratundmisvahenditega, milles sõdivad pooled on sõjategevuse puhkemisel või selle ajal kokku leppinud.

Kui ei ole kokku lepitud teisiti, on lennud üle vaenlase territooriumi või üle tema okupeeritud territooriumi keelatud.

Meditsiiniõhusõidukid peavad täitma iga maandumiskäsku. Sellise kohustusliku maandumise korral võib õhusõiduk koos pardalolijatega jätkata lendu pärast läbivaatust, kui see toimub.

Tahtmatu maandumise korral vaenlase territooriumil või tema okupeeritud territooriumil on haavatud ja haiged ning õhusõiduki meeskond sõjavangid. Meditsiinipersonali koheldakse vastavalt artiklile 24 ja järgnevatele artiklitele.

Artikkel 37

Kooskõlas teise lõiguga võib konfliktiosaliste meditsiiniõhusõidukitega lennata üle neutraalsete riikide territooriumide, vajaduse korral seal maanduda või kasutada seda vahepeatusteks. Nad teatavad neutraalsetele riikidele eelnevalt oma lennust üle nende territooriumide ja peavad täitma maandumiskäsku. Neid ei tohi rünnata, kuid üksnes siis, kui nad lendavad asjaomaste konfliktiosaliste ja neutraalse riigi vahelise erikokkuleppega määratud marsruutidel, kõrgustel ja aegadel.

Neutraalne riik võib seada tingimusi või piiranguid meditsiiniõhusõidukite ülelendudele või maandumistele oma territooriumil. Võimalikke tingimusi või piiranguid rakendatakse võrdselt kõigi konfliktiosaliste suhtes.

Kui neutraalne riik ja konfliktiosaline pole kokku leppinud teisiti ja seda nähakse ette rahvusvahelises õiguses, peab neutraalne riik kinni pidama haavatud ja haiged, kes on meditsiiniõhusõidukiga kohalike võimuorganite loal toimetatud neutraalsele territooriumile, nii et nad ei saaks enam osaleda sõjategevuses. Nende majutuse ja interneerimise kulud kannab riik, kellest nad sõltuvad.

VII peatükk TUNNUMÄRK

Artikkel 38

Austusest Šveitsi vastu kinnitatakse relvajõudude meditsiiniteenistuse embleemiks ja tunnusmärgiks vapiembleem punase ristiga valgel taustal, mis on moodustatud föderaalvärvide vastupidise paigutamise teel.

Riikide puhul, kes juba kasutavad punase risti asemel embleemina punast poolkuud või punast lövi ja päikest valgel taustal, tunnustatakse käesoleva konventsiooni kohaselt ka neid embleeme.

Artikkel 39

Pädevate sõjaväevõimude juhendamisel kasutatakse embleemi lippudel, käesidemetel ja kõikidel meditsiiniteenistuses kasutatavatel vahenditel.

Artikkel 40

Artiklites 24, 26 ja 27 märgitud isikud kannavad vasakul käel tunnusmärgiga veekindlast materjalist käesidet, mille on välja andnud ja märgistanud sõjaväevõimud.

Niisugusel personalil on lisaks artiklis 16 nimetatud isikuplaadile ka eriline tunnusmärgiga isikutunnistus. See tunnistus peab olema veekindlast materjalist ja sellise suurusega, et seda saaks taskus kanda. Tunnistuse

tekst on riigikeeles ja selles märgitakse vähemalt omaniku perekonnanimi ja eesnimed, sünnikuupäev, auaste ja teenistusnumber, samuti kaitse ulatus, millele tal on õigus käesoleva konventsiooni alusel. Tunnistusel peab olema omaniku foto ja kas tema allkiri või sõrmejäljed või mõlemad. Tunnistusel peab olema sõjaväevõimude reljeefne pitser.

Isikutunnistus peab riigi relvajõududes ja võimaluse korral ka lepingupoolte sama tüüpi relvajõududes olema ühtne. Konfliktiosalised võivad juhinduda käesolevale konventsioonile lisatud näidisest. Sõjategevuse puhkemisel informeerivad nad üksteist tunnistustest, mida nad kasutavad. Võimaluse korral tuleb isikutunnistused teha vähemalt kahes eksemplaris, millest ühte hoitakse kodumaal.

Mingil juhul ei tohi nimetatud personalilt ära võtta nende tunnusmärke ega isikutunnistusi ega õigust kanda käesidet. Kaotamise korral on neil õigus saada tunnistuste duplikaadid ja uued tunnusmärgid.

Artikkel 41

Artiklis 25 märgitud personal kannab, kuid üksnes oma meditsiinilisi kohustusi täites, valget käesidet, mille keskel on väike tunnusmärk. Käesideme väljastavad ja märgistavad sõjaväevõimud.

Niisuguse personali sõjaväelistes isikutõendavates dokumentides peab olema näidatud, milline on dokumendi omaniku eriväljaõpe, tema kohustuste ajutine iseloom, ja tema õigus kanda käesidet.

Artikkel 42

Konventsiooni lipu võib heisata ainult käesolevas konventsioonis käsitletud meditsiiniüksustele ja -rajatistele ning üksnes sõjaväevõimude loal.

Liikuvatel üksustel ja paiksetel rajatistel võib kõrvuti selle lipuga olla selle konfliktiosalise riigilipp, kellele üksus või rajatis kuulub.

Meditsiiniüksused, kes on langenud vaenlase kätte, tohivad siiski heisata ainult konventsiooni lipu.

Niivõrd kui seda lubavad sõjalised kaalutlused, teevad konfliktiosalised kõik võimaliku, et meditsiiniüksustele ja -rajatistele osutavad tunnusmärgid oleksid vaenlase maa-, õhu- või merejõududele hästi nähtavad, vältimaks vaenutegevust nende vastu.

Artikkel 43

Neutraalsete riikide meditsiiniüksused, keda on volitatud osutama teeneid sõdivale poolele artikli 27 kohaselt, heiskavad koos konventsiooni lipuga ka selle sõdiva poole riigilipu, kui viimane kasutab talle artikliga 42 antud õigust.

Kui vastutavad sõjaväevõimud ei ole andnud teistsuguseid korraldusi, on neil igal juhul õigus heisata oma riigilipp, ka juhul kui nad langevad vastaspoole kätte.

Artikkel 44

Punase risti embleemi valgel taustal ja sõnu «Punane Rist» või «Genfi Rist» võib nii rahu- kui ka sõjaajal kasutada ainult eesmärgiga tähistada ja kaitsta meditsiiniüksusi ja -rajatise, käesoleva konventsiooni ja muude selliseid küsimusi käsitlevate konventsioonidega kaitstavat meditsiinipersonali ja -vahendeid, välja arvatud käesoleva artikli järgnevates lõikudes toodud erandid. Sama kehtib artikli 38 teises lõigus nimetatud embleemide kohta riikide suhtes, kes neid kasutavad. Rahvuslikel Punase Risti seltsidel ja muudel artiklis 26 märgitud seltsidel on õigus kasutada tunnusmärki, mis annab neile konventsiooni kaitse, ainult käesoleva lõigu piires.

Peale selle võivad rahvuslikud Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) seltsid rahuajal vastavalt siseriiklikule õigusele kasutada Punase Risti nime ja embleemi ka muu tegevuse korral, mis on kooskõlas Rahvusvahelise Punase Risti konverentsidel sätestatud põhimõtetega. Kui niisugune tegevus toimub sõjaajal, peab embleemi kasutama selliselt, et embleemi kandjat ei saa pidada konventsiooni kaitse all olevaks. Suuruselt peab embleem olema suhteliselt väike ja seda ei tohi paigutada käesidemetele ega ehitiste katustele.

Rahvusvahelised Punase Risti organisatsioonid ja nende nõuetekohaselt volitatud personal võivad alati kasutada punase risti embleemi valgel taustal.

Kooskõlas siseriikliku õigusega ja ühe rahvusliku Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) seltsi loal võib konventsiooni embleemi erandlikult kasutada rahuajal, et tähistada ambulantsidena kasutatavaid sõidukeid ja abistamispunkte, mis on määratud ainuüksi haavatute ja haigete tasuta ravimiseks.

VIII peatükk KONVENTSIOONI TÄITMINE

Artikkel 45

Konfliktiosaline, tegutsedes oma vägede ülemjuhataja kaudu, peab tagama eelnevate artiklite täpse täitmise ja vastutama ka ettenägematute juhtumite eest kooskõlas käesoleva konventsiooni üldprintsiipidega.

Artikkel 46

Repressaalid konventsiooniga kaitstud haavatute, haigete, personali, ehitiste või vahendite suhtes on keelatud.

Artikkel 47

Lepingupoole kohustuvad nii rahu- kui sõjaajal levitama käesoleva konventsiooni teksti oma riikides võimalikult ulatuslikult, esmajoones nägema selle õpetamise ette sõjaväelistes ja võimaluse korral ka tsiviilõppeprogrammides, nii et selle põhimõtteid teaks kogu elanikkond, esmajoones relvastatud sõjajõud, meditsiinipersonal ja vaimulikud.

Artikkel 48

Lepingupoole edastavad üksteisele Šveitsi Föderaalnõukogu, sõjaajal aga kaitsvate riikide kaudu, käesoleva konventsiooni ja selle rakendamise seaduste ja määruste ametlikud tõlked.

IX peatükk KURITARVITUSTE JA RIKKUMISTE VASTU VÕITLEMINE

Artikkel 49

Lepingupoole kohustuvad vastu võtma õigusakte, mille alusel saab kriminaalkorras karistada isikuid, kes panevad toime või käsivad toime panna käesoleva konventsiooni raskeid rikkumisi, mida kirjeldatakse järgmises artiklis.

Lepingupool on kohustatud otsima isikuid, kes on arvatavasti toime pannud või käskinud toime panna selliseid raskeid rikkumisi ja tooma need isikud nende rahvusest olenemata oma kohtu ette. Kooskõlas oma siseriikliku õigusega võib ta ka, kui ta seda eelistab, anda need isikud kohtupidamiseks üle teisele asjaomasele lepingupoolele, eeldusel et see lepingupool on tõendanud *prima facie* asjaolud.

Iga lepingupool astub vajalikke samme, et lõpetada ka kõik muud käesoleva konventsiooniga vastuolus olevad toimingud, mis ei kujuta endast järgmises artiklis toodud raskeid rikkumisi.

Süüdistatavatel isikutel on alati õigus nõuetekohasele kohtupidamisele ja kaitsesele, mis ei või olla ebasoodsamad, kui on ette nähtud sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949. a Genfi konventsiooni artiklis 105 ja järgnevates artiklites.

Artikkel 50

Eelmises artiklis nimetatud rasked rikkumised on järgmised teod konventsiooniga kaitstud isikute või vara vastu: tahtlik tapmine, piinamine või ebainimlik kohtlemine, sealhulgas bioloogilised katsed, suurte kannatuste või raskete kehavigastuste või tervisekahjustuste tahtlik tekitamine, samuti vara ulatuslik hävitamine ja omastamine, mida sõjalised vajadused ei õigusta ning mis on toime pandud ebaseaduslikult ja pahatahtlikult.

Artikkel 51

Ühelgi lepingupoolel ei ole õigust ennast või mis tahes teist lepingupoolt vabastada ei enda ega teise lepingupoole vastutusest eelnevas artiklis nimetatud raskete rikkumiste eest.

Artikkel 52

Konfliktiosalise nõudmise korral tuleb konventsiooni iga oletatava rikkumise kohta viia läbi juurdlus, mille korra määravad asjaomased pooled.

Kui juurdluse korda kokku ei lepita, valivad pooled vahekohtuniku, kes määrab järgitava korra.

Kui rikkumine on tuvastatud, peavad konfliktiosalised selle lõpetama ja selle eest karistama viivitamata.

Artikkel 53

Embleemi või tähist «Punane Rist» või «Genfi Rist» või muud sellele sarnanevat märki või tähist ei või kasutada üksikisikud, avalikud või eraõiguslikud organisatsioonid, firmad või äriühingud, välja arvatud

käesoleva konventsiooniga selleks õigustatud isikud, mis tahes otstarbel ja arvestamata selle kasutuselevõtmise kuupäeva.

Vastupidiste föderaalvärvide kasutuselevõttuga Šveitsile osutatud lugupidamisavalduse tõttu ja Šveitsi vapi ning konventsiooni tunnusmärgi võimaliku segijamise vältimiseks ei või eraisikud, firmad või äriühingud kasutada Šveitsi Konföderatsiooni vappi või sellele sarnanevaid tähiseid kaubamärkide või äritähistena või nende tähiste osadena, või ebaausa kauplemise eesmärkidel või šveitslaste rahvustunnet solvavatel asjaoludel.

Need lepingupooled, kes ei olnud 27. juuli 1929. a Genfi konventsiooni pooled, võivad siiski anda eelmises lõigus määratletud embleemide, markeeringute, tähiste ja märkide varasematele kasutajatele nende kasutamise lõpetamiseks ajalimiidi mitte üle kolme aasta käesoleva konventsiooni jõustumisest arvates, eeldusel et selline kasutamine ei ole selline, mis sõja ajal näiks konventsiooni kaitse all olevana.

Käesoleva artikli esimeses lõigus sätestatud keeld kehtib ka artikli 38 teises lõigus nimetatud embleemide ja märkide kohta, kuid ei muuda õigusi, mis tulenevad eelnevast kasutamisest.

Artikkel 54

Lepingupooled peavad tegema kõik vajaliku, et vältida artiklis 53 nimetatud kuritarvitusi ja need lõpetada, kui nende õigus seda küsimust veel piisavalt ei reguleeri.

LÖPPSÄTTED

Artikkel 55

Käesolev konventsioon on koostatud inglise ja prantsuse keeles. Mõlemad tekstid on võrdselt autentsed.

Šveitsi Föderaalnõukogu korraldab käesoleva konventsiooni tõlkimise vene ja hispaania keelde.

Artikkel 56

Käesolevale konventsioonile tänase kuupäevaga võivad kuni 12. veebruarini 1950 alla kirjutada riigid, kes olid esindatud Genfis 21. aprillil 1949 alanud konverentsil; samuti riigid, kes ei olnud konverentsil esindatud, kuid on 1864. a, 1906. a või 1929. a sõjatandril relvajõudude koosseisus olevate haavatute ja haigete olukorra parandamise Genfi konventsioonide osalised.

Artikkel 57

Käesolev konventsioon ratifitseeritakse viivitamata ja ratifitseerimisdokumendid deponeeritakse Berni.

Iga ratifitseerimisdokumendi deponeerimise kohta koostatakse protokoll ja Šveitsi Föderaalnõukogu edastab selle kinnitatud koopiad kõikidele riikidele, kelle nimel on konventsioonile alla kirjutatud või kelle ühinemisest sellega on teatatud.

Artikkel 58

Käesolev konventsioon jõustub vähemalt kahe ratifitseerimisdokumendi deponeerimisest arvates kuue kuu pärast.

Edaspidi jõustub see iga lepingupoolte suhtes kuus kuud pärast ratifitseerimisdokumendi deponeerimist.

Artikkel 59

Käesolev konventsioon asendab lepingupoolte vahelistes suhetes 22. augusti 1864. a, 6. juuli 1906. a ja 27. juuli 1929. a konventsioonid.

Artikkel 60

Jõustumise kuupäevast alates võivad konventsiooniga ühineda kõik riigid, kelle nimel veel ei ole käesolevale konventsioonile alla kirjutatud.

Artikkel 61

Ühinemisest teatatakse kirjalikult Šveitsi Föderaalnõukogule ja see jõustub kuue kuu möödumisel päevast, mil nõukogu on ühinemisteate kätte saanud.

Šveitsi Föderaalnõukogu teatab ühinemistest kõikidele riikidele, kelle nimel konventsioonile on alla kirjutatud või kelle ühinemisest sellega on teatatud.

Artikkel 62

Artiklites 2 ja 3 sätestatud olukordades jõustuvad viivitamatult konfliktiosaliste enne sõjategevuse või okupatsiooni algust või pärast seda deponeeritud ratifitseerimised ja teatatud ühinemised. Šveitsi Föderaalnõukogu teatab kiireimal viisil konfliktiosalistelt saadud ratifitseerimis- või ühinemisdokumentidest.

Artikkel 63

Iga lepingupool võib käesoleva konventsiooni denonsseerida.

Denonsseerimisest teatatakse kirjalikult Šveitsi Föderaalnõukogule, kes edastab teate lepingupoolte valitsustele.

Denonsseerimine jõustub ühe aasta möödumisel päevast, mil teade selle kohta on Šveitsi Föderaalnõukogule edastatud. Kui denonsseeriv riik denonsseerimise ajal osaleb konfliktis, ei jõustu see enne rahu sõlmimist ja käesoleva konventsiooniga kaitstavate isikute vabastamise ja repatrieerimise lõpetamist.

Denonsseerimine kehtib ainult denonsseeriva riigi suhtes. See ei tohi mingil viisil mõjutada konfliktiosaliste kohustusi rahvusvahelise õiguse põhimõtete alusel, kuna need tulenevad tsiviliseeritud rahvaste tavadest, humaansusseadustest ja ühiskondliku südametunnistuse käskudest.

Artikkel 64

Šveitsi Föderaalnõukogu registreerib käesoleva konventsiooni Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni sekretariaadis. Šveitsi Föderaalnõukogu informeerib Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni sekretariaati ka kõikidest käesoleva konventsiooni ratifitseerimistest, ühinemistest ja denonsseerimistest.

Selle tõenduseks on oma täisvolikirjad deponeerinud isikud käesolevale konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud Genfis kaheteistkümnendal augustil 1949 inglise ja prantsuse keeles. Originaal deponeeritakse Šveitsi Konföderatsiooni arhiivi. Šveitsi Föderaalnõukogu saadab selle tõestatud koopiad kõigile allakirjutanud ja ühinevatele riikidele.

Lisa I

HOSPITAALTSOONE JA -PUNKTE KÄSITLEVA KOKKULEPPE PROJEKT

Artikkel 1

Hospitaaltsoonid tuleb rangelt reserveerida 12. augusti 1949. a Genfi konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal artiklis 23 nimetatud isikutele ja personalile, kes neid tsoone ja punkte organiseerivad ja haldavad, samuti sinna kogutud isikute eest hoolitsevad.

Sellistes tsoonides alaliselt elavatel isikutel on siiski õigus sinna jääda.

Artikkel 2

Ükski hospitaaltsoonis viibiv isik, olenemata tema staatusest, ei või ei tsooni sees ega väljaspool seda teha tööd, mis on otseselt seotud sõjategevusega või sõjapidamisvahendite tootmisega.

Artikkel 3

Hospitaaltsooni rajav riik peab tegema kõiki vajaliku, et tõkestada sissepääs tsooni isikutele, kellel ei ole õigust seal viibida või sinna siseneda.

Artikkel 4

Hospitaaltsoonid peavad vastama järgmistele nõuetele:

- (a) Nad hõlmavad üksnes väikese osa neid rajava riigi valitsetavast territooriumist.
- (b) Nad peavad olema hõredalt asustatud võrreldes majutusvõimalustega.
- (c) Nad peavad olema eemal ja vabad kõigist sõjalistest objektidest või suurtest tööstus- või haldusrajatistest.
- (d) Nad ei või paikneda piirkondades, mis tõenäoliselt võivad muutuda tähtsaks sõjapidamise seisukohalt.

Artikkel 5

Hospitaaltsoonidel on järgmised kohustused:

- (a) Nende valduses olevaid ühendusteid ega transpordivahendeid ei tohi kasutada sõjalise personali või vahendite veoks ega transiidiks.

(b) Neid ei tohi mingil juhul kaitsta sõjaliste vahenditega.

Artikkel 6

Hospitaaltsoonid tähistatakse punase ristiga (punase poolkuu, punase lõvi ja päikesega) valgel taustal, mis paigutatakse hoonete ümbrusse ja hoonetele. Öösel võib neid samamoodi tähistada sobiva valgustuse abil.

Artikkel 7

Riigid edastavad kõigile lepingupooltele rahuajal või sõjategevuse puhkemisel nende valitsetavatel territooriumidel asuvate hospitaaltsoonide nimekirja. Samuti teatavad nad sõjategevuse ajal rajatud uutest tsoonidest.

Hospitaaltsoon loetakse moodustatuks niipea, kui vastaspool on saanud eelpool nimetatud teate.

Kui vastaspool siiski leiab, et käesolevat kokkulepet ei ole täidetud, võib ta keelduda tsooni tunnustamisest, teatades sellest viivitamatult nimetatud tsooni eest vastutavale poolele või seada selle tsooni tunnustamine sõltuvusse artiklis 8 sätestatud kontrollimisest.

Artikkel 8

Igal riigil, kes on tunnustanud üht või mitut vastaspoole loodud hospitaaltsooni, on õigus nõuda ühe või mitme erikomisjoni kontrolli, eesmärgiga teha kindlaks, kas tsoonid vastavad käesoleva kokkuleppe tingimustele ja kohustustele.

Selleks on erikomisjoni liikmetel igal ajal tsoonidele vaba juurdepääs ja nad võivad seal ka alaliselt asuda. Neile võimaldatakse igati oma järelevalvekohustusi täita.

Artikkel 9

Kui erikomisjon täheldab käesoleva kokkuleppe sätetega vastuolus olevaid asjaolusid, teavitab ta neist kohe seda tsooni valitsevat riiki ja määrab viiepäevase tähtaja vigade kõrvaldamiseks. Komisjon teatab sellest nõuetekohaselt ka tsooni tunnustanud riigile.

Kui tähtaeg on möödunud ja tsooni valitsev riik pole hoiatusele kuuletunud, võib vastaspool deklareerida, et ei loe nimetatud tsooni suhtes end enam käesoleva kokkuleppega seotuks.

Artikkel 10

Iga riik, kes asutab ühe või mitu hospitaaltsooni või -punkti, samuti vastaspool, kellele nende olemasolust on teatatud, nimetab või laseb neutraalsetel riikidel nimetada isikud, kes on artiklites 8 ja 9 mainitud erikomisjoni liikmed.

Artikkel 11

Hospitaaltsoone ei tohi mingil juhul rünnata. Konfliktiosalised peavad neid alati austama ja kaitsma.

Artikkel 12

Territooriumi okupeerimise puhul tuleb jätkata seal asuvate hospitaaltsoonide austamist ja sellistena kasutamist.

Nende otstarvet võib okupeeriv riik siiski muuta, tingimusel et tagatakse sinna majutatud isikute ohutus.

Artikkel 13

Käesolev kokkuleppe kehtib ka nende punktide kohta, mida riigid kasutavad samal otstarbel nagu hospitaaltsoonegi.

Lisa II

ISIKUTUNNISTUS

Esikül	Tagakül			
Kaardi välja andnud riigi ja sõjaväeasutuse nime koht ISIKUTUNNISTUS relvajõudude meditsiini- ja religioonipersonalile Perekonnanimi _____ Eesnimi _____ Sünniaeg _____ Auaste _____ Armeenumber _____ Selle kaardi omanikku kaitstakse 12. augusti 1949. a Genfi konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal järgi kui _____ Väljaandmise kuupäev _____ Kaardi number _____	Omaniku allkiri või sõrmejalg või mõlemad Kaardi väljaandnud sõjaväeasutuse reljeefne pitser <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%; padding: 5px;">Pikkus _____</td> <td style="width: 33%; padding: 5px;">Silmade värv _____</td> <td style="width: 33%; padding: 5px;">Juuste värv _____</td> </tr> </table> Muud tunnused _____ _____ _____ _____	Pikkus _____	Silmade värv _____	Juuste värv _____
Pikkus _____	Silmade värv _____	Juuste värv _____		

**Convention (I) for the Amelioration of the Condition
of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field.
Geneva, 12 August 1949**

PREAMBLE

The undersigned Plenipotentiaries of the Governments represented at the Diplomatic Conference held at Geneva from April 21 to August 12, 1949, for the purpose of revising the Geneva Convention for the Relief of the Wounded and Sick in Armies in the Field of July 27, 1929, have agreed as follows:

**Chapter I
GENERAL PROVISIONS**

Article 1

The High Contracting Parties undertake to respect and to ensure respect for the present Convention in all circumstances.

Article 2

In addition to the provisions which shall be implemented in peacetime, the present Convention shall apply to all cases of declared war or of any other armed conflict which may arise between two or more of the High Contracting Parties, even if the state of war is not recognized by one of them.

The Convention shall also apply to all cases of partial or total occupation of the territory of a High Contracting Party, even if the said occupation meets with no armed resistance.

Although one of the Powers in conflict may not be a party to the present Convention, the Powers who are parties thereto shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by the Convention in relation to the said Power, if the latter accepts and applies the provisions thereof.

Article 3

In the case of armed conflict not of an international character occurring in the territory of one of the High Contracting Parties, each Party to the conflict shall be bound to apply, as a minimum, the following provisions:

(1) Persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention, or any other cause, shall in all

circumstances be treated humanely, without any adverse distinction founded on race, colour, religion or faith, sex, birth or wealth, or any other similar criteria.

To this end, the following acts are and shall remain prohibited at any time and in any place whatsoever with respect to the above-mentioned persons:

- (a) violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;
- (b) taking of hostages;
- (c) outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;
- (d) the passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all the judicial guarantees which are recognized as indispensable by civilized peoples.

(2) The wounded and sick shall be collected and cared for.

An impartial humanitarian body, such as the International Committee of the Red Cross, may offer its services to the Parties to the conflict.

The Parties to the conflict should further endeavour to bring into force, by means of special agreements, all or part of the other provisions of the present Convention.

The application of the preceding provisions shall not affect the legal status of the Parties to the conflict.

Article 4

Neutral Powers shall apply by analogy the provisions of the present Convention to the wounded and sick, and to members of the medical personnel and to chaplains of the armed forces of the Parties to the conflict, received or interned in their territory, as well as to dead persons found.

Article 5

For the protected persons who have fallen into the hands of the enemy, the present Convention shall apply until their final repatriation.

Article 6

In addition to the agreements expressly provided for in Articles 10, 15, 23, 28, 31, 36, 37 and 52, the High Contracting Parties may conclude other special agreements for all matters concerning which they may deem it suitable to make separate provision. No special agreement shall adversely affect the situation of the wounded and sick, of members of the medical personnel or of chaplains, as defined by the present Convention, nor restrict the rights which it confers upon them.

Wounded and sick, as well as medical personnel and chaplains, shall continue to have the benefit of such agreements as long as the Convention is applicable to them, except where express provisions to the contrary are contained in the aforesaid or in subsequent agreements, or where more favourable measures have been taken with regard to them by one or other of the Parties to the conflict.

Article 7

Wounded and sick, as well as members of the medical personnel and chaplains, may in no circumstances renounce in part or in entirety the rights secured to them by the present Convention, and by the special agreements referred to in the foregoing Article, if such there be.

Article 8

The present Convention shall be applied with the cooperation and under the scrutiny of the Protecting Powers whose duty it is to safeguard the interests of the Parties to the conflict. For this purpose, the Protecting Powers may appoint, apart from their diplomatic or consular staff, delegates from amongst their own nationals or the nationals of other neutral Powers. The said delegates shall be subject to the approval of the Power with which they are to carry out their duties.

The Parties to the conflict shall facilitate to the greatest extent possible, the task of the representatives or delegates of the Protecting Powers.

The representatives or delegates of the Protecting Powers shall not in any case exceed their mission under the present Convention. They shall, in particular, take account of the imperative necessities of security of the State wherein they carry out their duties. Their activities shall only be restricted as an exceptional and temporary measure when this is rendered necessary by imperative military necessities.

Article 9

The provisions of the present Convention constitute no obstacle to the humanitarian activities which the International Committee of the Red Cross or any other impartial humanitarian organization may, subject to the consent of the Parties to the conflict concerned, undertake for the protection of wounded and sick, medical personnel and chaplains, and for their relief.

Article 10

The High Contracting Parties may at any time agree to entrust to an organization which offers all guarantees of impartiality and efficacy the duties incumbent on the Protecting Powers by virtue of the present Convention.

When wounded and sick, or medical personnel and chaplains do not benefit or cease to benefit, no matter for what reason, by the activities of a Protecting Power or of an organization provided for in the first paragraph above, the Detaining Power shall request a neutral State, or such an organization, to undertake the functions performed under the present Convention by a Protecting Power designated by the Parties to a conflict.

If protection cannot be arranged accordingly, the Detaining Power shall request or shall accept, subject to the provisions of this Article, the offer of the services of a humanitarian organization, such as the International Committee of the Red Cross, to assume the humanitarian functions performed by Protecting Powers under the present Convention.

Any neutral Power, or any organization invited by the Power concerned or offering itself for these purposes, shall be required to act with a sense of responsibility towards the Party to the conflict on which persons protected by the present Convention depend, and shall be required to furnish sufficient assurances that it is in a position to undertake the appropriate functions and to discharge them impartially.

No derogation from the preceding provisions shall be made by special agreements between Powers one of which is restricted, even temporarily, in its freedom to negotiate with the other Power or its allies by reason of military events, more particularly where the whole, or a substantial part, of the territory of the said Power is occupied.

Whenever, in the present Convention, mention is made of a Protecting Power, such mention also applies to substitute organizations in the sense of the present Article.

Article 11

In cases where they deem it advisable in the interest of protected persons, particularly in cases of disagreement between the Parties to the conflict as to the application or interpretation of the provisions of the present Convention, the Protecting Powers shall lend their good offices with a view to settling the disagreement.

For this purpose, each of the Protecting Powers may, either at the invitation of one Party or on its own initiative, propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, in particular of the authorities responsible for the wounded and sick, members of medical personnel and chaplains, possibly on neutral territory suitably chosen. The Parties to the conflict shall be bound to give effect to the proposals made to them for this purpose. The Protecting Powers may, if necessary, propose for approval by the Parties to the conflict, a person belonging to a neutral Power or delegated by the International Committee of the Red Cross, who shall be invited to take part in such a meeting

Chapter II WOUNDED AND SICK

Article 12

Members of the armed forces and other persons mentioned in the following Article, who are wounded or sick, shall be respected and protected in all circumstances.

They shall be treated humanely and cared for by the Party to the conflict in whose power they may be, without any adverse distinction founded on sex, race, nationality, religion, political opinions, or any other similar criteria. Any attempts upon their lives, or violence to their persons, shall be strictly prohibited; in particular, they shall not be murdered or exterminated, subjected to torture or to biological experiments; they shall not wilfully be left without medical assistance and care, nor shall conditions exposing them to contagion or infection be created.

Only urgent medical reasons will authorize priority in the order of treatment to be administered.

Women shall be treated with all consideration due to their sex. The Party to the conflict which is compelled to abandon wounded or sick to the enemy shall, as far as military considerations permit, leave with them a part of its medical personnel and material to assist in their care.

Article 13

The present Convention shall apply to the wounded and sick belonging to the following categories:

(1) Members of the armed forces of a Party to the conflict, as well as members of militias or volunteer corps forming part of such armed forces.

(2) Members of other militias and members of other volunteer corps, including those of organized resistance movements, belonging to a Party to the conflict and operating in or outside their own territory, even if this territory is occupied, provided that such militias or volunteer corps, including such organized resistance movements, fulfil the following conditions:

- (a) that of being commanded by a person responsible for his subordinates;
- (b) that of having a fixed distinctive sign recognizable at a distance;
- (c) that of carrying arms openly;
- (d) that of conducting their operations in accordance with the laws and customs of war.

(3) Members of regular armed forces who profess allegiance to a Government or an authority not recognized by the Detaining Power.

(4) Persons who accompany the armed forces without actually being members thereof, such as civil members of military aircraft crews, war correspondents, supply contractors, members of labour units or of services responsible for the welfare of the armed forces, provided that they have received authorization from the armed forces which they accompany.

(5) Members of crews, including masters, pilots and apprentices, of the merchant marine and the crews of civil aircraft of the Parties to the conflict, who do not benefit by more favourable treatment under any other provisions in international law.

(6) Inhabitants of a non-occupied territory, who on the approach of the enemy, spontaneously take up arms to resist the invading forces, without having had time to form themselves into regular armed units, provided they carry arms openly and respect the laws and customs of war.

Article 14

Subject to the provisions of Article 12, the wounded and sick of a belligerent who fall into enemy hands shall be prisoners of war, and the provisions of international law concerning prisoners of war shall apply to them.

Article 15

At all times, and particularly after an engagement, Parties to the conflict shall, without delay, take all possible measures to search for and collect the wounded and sick, to protect them against pillage and ill-treatment, to ensure their adequate care, and to search for the dead and prevent their being despoiled.

Whenever circumstances permit, an armistice or a suspension of fire shall be arranged, or local arrangements made, to permit the removal, exchange and transport of the wounded left on the battlefield.

Likewise, local arrangements may be concluded between Parties to the conflict for the removal or exchange of wounded and sick from a besieged or encircled area, and for the passage of medical and religious personnel and equipment on their way to that area.

Article 16

Parties to the conflict shall record as soon as possible, in respect of each wounded, sick or dead person of the adverse Party falling into their hands, any particulars which may assist in his identification.

These records should if possible include:

- (a) designation of the Power on which he depends;
- (b) army, regimental, personal or serial number;
- (c) surname;
- (d) first name or names;
- (e) date of birth;
- (f) any other particulars shown on his identity card or disc;
- (g) date and place of capture or death;
- (h) particulars concerning wounds or illness, or cause of death.

As soon as possible the above mentioned information shall be forwarded to the Information Bureau described in Article 122 of the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949, which shall transmit this information to the Power on which these persons depend through the intermediary of the Protecting Power and of the Central Prisoners of War Agency.

Parties to the conflict shall prepare and forward to each other through the same bureau, certificates of death or duly authenticated lists of the dead. They shall likewise collect and forward through the same bureau one half

of a double identity disc, last wills or other documents of importance to the next of kin, money and in general all articles of an intrinsic or sentimental value, which are found on the dead. These articles, together with unidentified articles, shall be sent in sealed packets, accompanied by statements giving all particulars necessary for the identification of the deceased owners, as well as by a complete list of the contents of the parcel.

Article 17

Parties to the conflict shall ensure that burial or cremation of the dead, carried out individually as far as circumstances permit, is preceded by a careful examination, if possible by a medical examination, of the bodies, with a view to confirming death, establishing identity and enabling a report to be made. One half of the double identity disc, or the identity disc itself if it is a single disc, should remain on the body.

Bodies shall not be cremated except for imperative reasons of hygiene or for motives based on the religion of the deceased. In case of cremation, the circumstances and reasons for cremation shall be stated in detail in the death certificate or on the authenticated list of the dead.

They shall further ensure that the dead are honourably interred, if possible according to the rites of the religion to which they belonged, that their graves are respected, grouped if possible according to the nationality of the deceased, properly maintained and marked so that they may always be found. For this purpose, they shall organize at the commencement of hostilities an Official Graves Registration Service, to allow subsequent exhumations and to ensure the identification of bodies, whatever the site of the graves, and the possible transportation to the home country. These provisions shall likewise apply to the ashes, which shall be kept by the Graves Registration Service until proper disposal thereof in accordance with the wishes of the home country.

As soon as circumstances permit, and at latest at the end of hostilities, these Services shall exchange, through the Information Bureau mentioned in the second paragraph of Article 16, lists showing the exact location and markings of the graves, together with particulars of the dead interred therein.

Article 18

The military authorities may appeal to the charity of the inhabitants voluntarily to collect and care for, under their direction, the wounded and sick, granting persons who have responded to this appeal the necessary protection and facilities. Should the adverse Party take or retake control of the area, he shall likewise grant these persons the same protection and the same facilities.

The military authorities shall permit the inhabitants and relief societies, even in invaded or occupied areas, spontaneously to collect and care for wounded or sick of whatever nationality. The civilian population shall respect these wounded and sick, and in particular abstain from offering them violence.

No one may ever be molested or convicted for having nursed the wounded or sick.

The provisions of the present Article do not relieve the occupying Power of its obligation to give both physical and moral care to the wounded and sick.

Chapter III **MEDICAL UNITS AND ESTABLISHMENTS**

Article 19

Fixed establishments and mobile medical units of the Medical Service may in no circumstances be attacked, but shall at all times be respected and protected by the Parties to the conflict. Should they fall into the hands of the adverse Party, their personnel shall be free to pursue their duties, as long as the capturing Power has not itself ensured the necessary care of the wounded and sick found in such establishments and units.

The responsible authorities shall ensure that the said medical establishments and units are, as far as possible, situated in such a manner that attacks against military objectives cannot imperil their safety.

Article 20

Hospital ships entitled to the protection of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea of 12 August 1949, shall not be attacked from the land.

Article 21

The protection to which fixed establishments and mobile medical units of the Medical Service are entitled shall not cease unless they are used to commit, outside their humanitarian duties, acts harmful to the enemy. Protection may, however, cease only after a due warning has been given, naming, in all appropriate cases, a reasonable time limit, and after such warning has remained unheeded.

Article 22

The following conditions shall not be considered as depriving a medical unit or establishment of the protection guaranteed by Article 19:

- (1) That the personnel of the unit or establishment are armed, and that they use the arms in their own defence, or in that of the wounded and sick in their charge.
- (2) That in the absence of armed orderlies, the unit or establishment is protected by a picket or by sentries or by an escort.
- (3) That small arms and ammunition taken from the wounded and sick and not yet handed to the proper service, are found in the unit or establishment.
- (4) That personnel and material of the veterinary service are found in the unit or establishment, without forming an integral part thereof.
- (5) That the humanitarian activities of medical units and establishments or of their personnel extend to the care of civilian wounded or sick.

Article 23

In time of peace, the High Contracting Parties and, after the outbreak of hostilities, the Parties thereto, may establish in their own territory and, if the need arises, in occupied areas, hospital zones and localities so organized as to protect the wounded and sick from the effects of war, as well as the personnel entrusted with the organization and administration of these zones and localities and with the care of the persons therein assembled.

Upon the outbreak and during the course of hostilities, the Parties concerned may conclude agreements on mutual recognition of the hospital zones and localities they have created. They may for this purpose implement the provisions of the Draft Agreement annexed to the present Convention, with such amendments as they may consider necessary.

The Protecting Powers and the International Committee of the Red Cross are invited to lend their good offices in order to facilitate the institution and recognition of these hospital zones and localities.

Chapter IV PERSONNEL

Article 24

Medical personnel exclusively engaged in the search for, or the collection, transport or treatment of the wounded or sick, or in the prevention of disease, staff exclusively engaged in the administration of medical units and establishments, as well as chaplains attached to the armed forces, shall be respected and protected in all circumstances.

Article 25

Members of the armed forces specially trained for employment, should the need arise, as hospital orderlies, nurses or auxiliary stretcher-bearers, in the search for or the collection, transport or treatment of the wounded and sick shall likewise be respected and protected if they are carrying out these duties at the time when they come into contact with the enemy or fall into his hands.

Article 26

The staff of National Red Cross Societies and that of other Voluntary Aid Societies, duly recognized and authorized by their Governments, who may be employed on the same duties as the personnel named in Article 24, are placed on the same footing as the personnel named in the said Article, provided that the staff of such societies are subject to military laws and regulations.

Each High Contracting Party shall notify to the other, either in time of peace or at the commencement of or during hostilities, but in any case before actually employing them, the names of the societies which it has authorized, under its responsibility, to render assistance to the regular medical service of its armed forces.

Article 27

A recognized Society of a neutral country can only lend the assistance of its medical personnel and units to a Party to the conflict with the previous consent of its own Government and the authorization of the Party to the conflict concerned. That personnel and those units shall be placed under the control of that Party to the conflict.

The neutral Government shall notify this consent to the adversary of the State which accepts such assistance. The Party to the conflict who accepts such assistance is bound to notify the adverse Party thereof before making any use of it.

In no circumstances shall this assistance be considered as interference in the conflict.

The members of the personnel named in the first paragraph shall be duly furnished with the identity cards provided for in Article 40 before leaving the neutral country to which they belong.

Article 28

Personnel designated in Articles 24 and 26 who fall into the hands of the adverse Party, shall be retained only in so far as the state of health, the spiritual needs and the number of prisoners of war require.

Personnel thus retained shall not be deemed prisoners of war. Nevertheless they shall at least benefit by all the provisions of the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949. Within the framework of the military laws and regulations of the Detaining Power, and under the authority of its competent service, they shall continue to carry out, in accordance with their professional ethics, their medical and spiritual duties on behalf of prisoners of war, preferably those of the armed forces to which they themselves belong. They shall further enjoy the following facilities for carrying out their medical or spiritual duties:

(a) They shall be authorized to visit periodically the prisoners of war in labour units or hospitals outside the camp. The Detaining Power shall put at their disposal the means of transport required.

(b) In each camp the senior medical officer of the highest rank shall be responsible to the military authorities of the camp for the professional activity of the retained medical personnel. For this purpose, from the outbreak of hostilities, the Parties to the conflict shall agree regarding the corresponding seniority of the ranks of their medical personnel, including those of the societies designated in Article 26. In all questions arising out of their duties, this medical officer, and the chaplains, shall have direct access to the military and medical authorities of the camp who shall grant them the facilities they may require for correspondence relating to these questions.

(c) Although retained personnel in a camp shall be subject to its internal discipline, they shall not, however, be required to perform any work outside their medical or religious duties.

During hostilities the Parties to the conflict shall make arrangements for relieving where possible retained personnel, and shall settle the procedure of such relief.

None of the preceding provisions shall relieve the Detaining Power of the obligations imposed upon it with regard to the medical and spiritual welfare of the prisoners of war.

Article 29

Members of the personnel designated in Article 25 who have fallen into the hands of the enemy, shall be prisoners of war, but shall be employed on their medical duties in so far as the need arises.

Article 30

Personnel whose retention is not indispensable by virtue of the provisions of Article 28 shall be returned to the Party to the conflict to whom they belong, as soon as a road is open for their return and military requirements permit.

Pending their return, they shall not be deemed prisoners of war. Nevertheless they shall at least benefit by all the provisions of the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949. They shall continue to fulfil their duties under the orders of the adverse Party and shall preferably be engaged in the care of the wounded and sick of the Party to the conflict to which they themselves belong.

On their departure, they shall take with them the effects, personal belongings, valuables and instruments belonging to them.

Article 31

The selection of personnel for return under Article 30 shall be made irrespective of any consideration of race, religion or political opinion, but preferably according to the chronological order of their capture and their state of health.

As from the outbreak of hostilities, Parties to the conflict may determine by special agreement the percentage of personnel to be retained, in proportion to the number of prisoners and the distribution of the said personnel in the camps.

Article 32

Persons designated in Article 27 who have fallen into the hands of the adverse Party may not be detained.

Unless otherwise agreed, they shall have permission to return to their country, or if this is not possible, to the territory of the Party to the conflict in whose service they were, as soon as a route for their return is open and military considerations permit.

Pending their release, they shall continue their work under the direction of the adverse Party; they shall preferably be engaged in the care of the wounded and sick of the Party to the conflict in whose service they were. On their departure, they shall take with them their effects personal articles and valuables and the instruments, arms and if possible the means of transport belonging to them.

The Parties to the conflict shall secure to this personnel, while in their power, the same food, lodging, allowances and pay as are granted to the corresponding personnel of their armed forces. The food shall in any case be sufficient as regards quantity, quality and variety to keep the said personnel in a normal state of health.

Chapter V BUILDINGS AND MATERIAL

Article 33

The material of mobile medical units of the armed forces which fall into the hands of the enemy, shall be reserved for the care of wounded and sick.

The buildings, material and stores of fixed medical establishments of the armed forces shall remain subject to the laws of war, but may not be diverted from their purpose as long as they are required for the care of wounded and sick. Nevertheless, the commanders of forces in the field may make use of them, in case of urgent military necessity, provided that they make previous arrangements for the welfare of the wounded and sick who are nursed in them.

The material and stores defined in the present Article shall not be intentionally destroyed.

Article 34

The real and personal property of aid societies which are admitted to the privileges of the Convention shall be regarded as private property.

The right of requisition recognized for belligerents by the laws and customs of war shall not be exercised except in case of urgent necessity, and only after the welfare of the wounded and sick has been ensured.

Chapter VI MEDICAL TRANSPORTS

Article 35

Transports of wounded and sick or of medical equipment shall be respected and protected in the same way as mobile medical units.

Should such transports or vehicles fall into the hands of the adverse Party, they shall be subject to the laws of war, on condition that the Party to the conflict who captures them shall in all cases ensure the care of the wounded and sick they contain.

The civilian personnel and all means of transport obtained by requisition shall be subject to the general rules of international law.

Article 36

Medical aircraft, that is to say, aircraft exclusively employed for the removal of wounded and sick and for the transport of medical personnel and equipment, shall not be attacked, but shall be respected by the belligerents, while flying at heights, times and on routes specifically agreed upon between the belligerents concerned.

They shall bear, clearly marked, the distinctive emblem prescribed in Article 38, together with their national colours on their lower, upper and lateral surfaces. They shall be provided with any other markings or means

of identification that may be agreed upon between the belligerents upon the outbreak or during the course of hostilities.

Unless agreed otherwise, flights over enemy or enemy-occupied territory are prohibited.

Medical aircraft shall obey every summons to land. In the event of a landing thus imposed, the aircraft with its occupants may continue its flight after examination, if any.

In the event of an involuntary landing in enemy or enemy-occupied territory, the wounded and sick, as well as the crew of the aircraft shall be prisoners of war. The medical personnel shall be treated according to Article 24 and the Articles following.

Article 37

Subject to the provisions of the second paragraph, medical aircraft of Parties to the conflict may fly over the territory of neutral Powers, land on it in case of necessity, or use it as a port of call. They shall give the neutral Powers previous notice of their passage over the said territory and obey all summons to alight, on land or water. They will be immune from attack only when flying on routes, at heights and at times specifically agreed upon between the Parties to the conflict and the neutral Power concerned.

The neutral Powers may, however, place conditions or restrictions on the passage or landing of medical aircraft on their territory. Such possible conditions or restrictions shall be applied equally to all Parties to the conflict.

Unless agreed otherwise between the neutral Power and the Parties to the conflict, the wounded and sick who are disembarked, with the consent of the local authorities, on neutral territory by medical aircraft, shall be detained by the neutral Power, where so required by international law, in such a manner that they cannot again take part in operations of war. The cost of their accommodation and internment shall be borne by the Power on which they depend.

Chapter VII THE DISTINCTIVE EMBLEM

Article 38

As a compliment to Switzerland, the heraldic emblem of the red cross on a white ground, formed by reversing the Federal colours, is retained as the emblem and distinctive sign of the Medical Service of armed forces.

Nevertheless, in the case of countries which already use as emblem, in place of the red cross, the red crescent or the red lion and sun on a white ground, those emblems are also recognized by the terms of the present Convention.

Article 39

Under the direction of the competent military authority, the emblem shall be displayed on the flags, armlets and on all equipment employed in the Medical Service.

Article 40

The personnel designated in Article 24 and in Articles 26 and 27 shall wear, affixed to the left arm, a water-resistant armlet bearing the distinctive emblem, issued and stamped by the military authority.

Such personnel, in addition to wearing the identity disc mentioned in Article 16, shall also carry a special identity card bearing the distinctive emblem. This card shall be water-resistant and of such size that it can be carried in the pocket. It shall be worded in the national language, shall mention at least the surname and first names, the date of birth, the rank and the service number of the bearer, and shall state in what capacity he is entitled to the protection of the present Convention. The card shall bear the photograph of the owner and also either his signature or his finger-prints or both. It shall be embossed with the stamp of the military authority.

The identity card shall be uniform throughout the same armed forces and, as far as possible, of a similar type in the armed forces of the High Contracting Parties. The Parties to the conflict may be guided by the model which is annexed, by way of example, to the present Convention. They shall inform each other, at the outbreak of hostilities, of the model they are using. Identity cards should be made out, if possible, at least in duplicate, one copy being kept by the home country.

In no circumstances may the said personnel be deprived of their insignia or identity cards nor of the right to wear the armlet. In case of loss, they shall be entitled to receive duplicates of the cards and to have the insignia replaced.

Article 41

The personnel designated in Article 25 shall wear, but only while carrying out medical duties, a white armlet bearing in its centre the distinctive sign in miniature; the armlet shall be issued and stamped by the military authority.

Military identity documents to be carried by this type of personnel shall specify what special training they have received, the temporary character of the duties they are engaged upon, and their authority for wearing the armlet.

Article 42

The distinctive flag of the Convention shall be hoisted only over such medical units and establishments as are entitled to be respected under the Convention, and only with the consent of the military authorities. In mobile units, as in fixed establishments, it may be accompanied by the national flag of the Party to the conflict to which the unit or establishment belongs.

Nevertheless, medical units which have fallen into the hands of the enemy shall not fly any flag other than that of the Convention. Parties to the conflict shall take the necessary steps, in so far as military considerations permit, to make the distinctive emblems indicating medical units and establishments clearly visible to the enemy land, air or naval forces, in order to obviate the possibility of any hostile action.

Article 43

The medical units belonging to neutral countries, which may have been authorized to lend their services to a belligerent under the conditions laid down in Article 27, shall fly, along with the flag of the Convention, the national flag of that belligerent, wherever the latter makes use of the faculty conferred on him by Article 42.

Subject to orders to the contrary by the responsible military authorities, they may on all occasions fly their national flag, even if they fall into the hands of the adverse Party.

Article 44

With the exception of the cases mentioned in the following paragraphs of the present Article, the emblem of the red cross on a white ground and the words "Red Cross" or "Geneva Cross" may not be employed, either in time of peace or in time of war, except to indicate or to protect the medical units and establishments, the personnel and material protected by the present Convention and other Conventions dealing with similar matters. The same shall apply to the emblems mentioned in Article 38, second paragraph, in respect of the countries which use them. The National Red Cross Societies and other societies designated in Article 26 shall have the right to use the distinctive emblem conferring the protection of the Convention only within the framework of the present paragraph.

Furthermore, National Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) Societies may, in time of peace, in accordance with their national legislation, make use of the name and emblem of the Red Cross for their other activities which are in conformity with the principles laid down by the International Red Cross Conferences. When those activities are carried out in time of war, the conditions for the use of the emblem shall be such that it cannot be considered as conferring the protection of the Convention; the emblem shall be comparatively small in size and may not be placed on armlets or on the roofs of buildings.

The international Red Cross organizations and their duly authorized personnel shall be permitted to make use, at all times, of the emblem of the red cross on a white ground.

As an exceptional measure, in conformity with national legislation and with the express permission of one of the National Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) Societies, the emblem of the Convention may be employed in time of peace to identify vehicles used as ambulances and to mark the position of aid stations exclusively assigned to the purpose of giving free treatment to the wounded or sick.

Chapter VIII **EXECUTION OF THE CONVENTION**

Article 45

Each Party to the conflict, acting through its Commanders-in-Chief, shall ensure the detailed execution of the preceding Articles, and provide for unforeseen cases, in conformity with the general principles of the present Convention.

Article 46

Reprisals against the wounded, sick, personnel, buildings or equipment protected by the Convention are prohibited.

Article 47

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of war, to disseminate the text of the present Convention as widely as possible in their respective countries, and, in particular, to include the study thereof in their programmes of military and, if possible, civil instruction, so that the principles thereof may become known to the entire population, in particular to the armed fighting forces, the medical personnel and the chaplains.

Article 48

The High Contracting Parties shall communicate to one another through the Swiss Federal Council and, during hostilities, through the Protecting Powers, the official translations of the present Convention, as well as the laws and regulations which they may adopt to ensure the application thereof.

Chapter IX **REPRESSION OF ABUSES AND INFRACTIONS**

Article 49

The High Contracting Parties undertake to enact any legislation necessary to provide effective penal sanctions for persons committing, or ordering to be committed, any of the grave breaches of the present Convention defined in the following Article.

Each High Contracting Party shall be under the obligation to search for persons alleged to have committed, or to have ordered to be committed, such grave breaches, and shall bring such persons, regardless of their nationality, before its own courts. It may also, if it prefers, and in accordance with the provisions of its own legislation, hand such persons over for trial to another High Contracting Party concerned, provided such High Contracting Party has made out a prima facie case.

Each High Contracting Party shall take measures necessary for the suppression of all acts contrary to the provisions of the present Convention other than the grave breaches defined in the following Article.

In all circumstances, the accused persons shall benefit by safeguards of proper trial and defence, which shall not be less favourable than those provided by Article 105 and those following, of the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949.

Article 50

Grave breaches to which the preceding Article relates shall be those involving any of the following acts, if committed against persons or property protected by the Convention: wilful killing, torture or inhuman treatment, including biological experiments, wilfully causing great suffering or serious injury to body or health, and extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly.

Article 51

No High Contracting Party shall be allowed to absolve itself or any other High Contracting Party of any liability incurred by itself or by another High Contracting Party in respect of breaches referred to in the preceding Article.

Article 52

At the request of a Party to the conflict, an enquiry shall be instituted, in a manner to be decided between the interested Parties, concerning any alleged violation of the Convention.

If agreement has not been reached concerning the procedure for the enquiry, the Parties should agree on the choice of an umpire who will decide upon the procedure to be followed.

Once the violation has been established, the Parties to the conflict shall put an end to it and shall repress it with the least possible delay.

Article 53

The use by individuals, societies, firms or companies either public or private, other than those entitled thereto under the present Convention, of the emblem or the designation "Red Cross" or "Geneva Cross" or any sign or designation constituting an imitation thereof, whatever the object of such use, and irrespective of the date of its adoption, shall be prohibited at all times.

By reason of the tribute paid to Switzerland by the adoption of the reversed Federal colours, and of the confusion which may arise between the arms of Switzerland and the distinctive emblem of the Convention, the use by private individuals, societies or firms, of the arms of the Swiss Confederation, or of marks constituting an imitation thereof, whether as trademarks or commercial marks, or as parts of such marks, or for a purpose contrary to commercial honesty, or in circumstances capable of wounding Swiss national sentiment, shall be prohibited at all times.

Nevertheless, such High Contracting Parties as were not party to the Geneva Convention of 27 July 1929, may grant to prior users of the emblems, designations, signs or marks designated in the first paragraph, a time limit not to exceed three years from the coming into force of the present Convention to discontinue such use provided that the said use shall not be such as would appear, in time of war, to confer the protection of the Convention.

The prohibition laid down in the first paragraph of the present Article shall also apply, without effect on any rights acquired through prior use, to the emblems and marks mentioned in the second paragraph of Article 38.

Article 54

The High Contracting Parties shall, if their legislation is not already adequate, take measures necessary for the prevention and repression, at all times, of the abuses referred to under Article 53.

FINAL PROVISIONS

Article 55

The present Convention is established in English and in French. Both texts are equally authentic.

The Swiss Federal Council shall arrange for official translations of the Convention to be made in the Russian and Spanish languages.

Article 56

The present Convention, which bears the date of this day, is open to signature until 12 February 1950, in the name of the Powers represented at the Conference which opened at Geneva on 21 April 1949; furthermore, by Powers not represented at that Conference but which are Parties to the Geneva Conventions of 1864, 1906 or 1929 for the Relief of the Wounded and Sick in Armies in the Field.

Article 57

The present Convention shall be ratified as soon as possible and the ratifications shall be deposited at Berne. A record shall be drawn up of the deposit of each instrument of ratification and certified copies of this record shall be transmitted by the Swiss Federal Council to all the Powers in whose name the Convention has been signed, or whose accession has been notified.

Article 58

The present Convention shall come into force six months after not less than two instruments of ratification have been deposited.

Thereafter, it shall come into force for each High Contracting Party six months after the deposit of the instrument of ratification.

Article 59

The present Convention replaces the Conventions of 22 August 1864, 6 July 1906, and 27 July 1929, in relations between the High Contracting Parties.

Article 60

From the date of its coming into force, it shall be open to any Power in whose name the present Convention has not been signed, to accede to this Convention.

Article 61

Accessions shall be notified in writing to the Swiss Federal Council, and shall take effect six months after the date on which they are received.

The Swiss Federal Council shall communicate the accessions to all the Powers in whose name the Convention has been signed, or whose accession has been notified.

Article 62

The situations provided for in Articles 2 and 3 shall give immediate effect to ratifications deposited and accessions notified by the Parties to the conflict before or after the beginning of hostilities or occupation. The Swiss Federal Council shall communicate by the quickest method any ratifications or accessions received from Parties to the conflict.

Article 63

Each of the High Contracting Parties shall be at liberty to denounce the present Convention.

The denunciation shall be notified in writing to the Swiss Federal Council, which shall transmit it to the Governments of all the High Contracting Parties.

The denunciation shall take effect one year after the notification thereof has been made to the Swiss Federal Council. However, a denunciation of which notification has been made at a time when the denouncing Power is involved in a conflict shall not take effect until peace has been concluded, and until after operations connected with release and repatriation of the persons protected by the present Convention have been terminated.

The denunciation shall have effect only in respect of the denouncing Power. It shall in no way impair the obligations which the Parties to the conflict shall remain bound to fulfil by virtue of the principles of the law of nations, as they result from the usages established among civilized peoples, from the laws of humanity and the dictates of the public conscience.

Article 64

The Swiss Federal Council shall register the present Convention with the Secretariat of the United Nations. The Swiss Federal Council shall also inform the Secretariat of the United Nations of all ratifications, accessions and denunciations received by it with respect to the present Convention.

In witness whereof the undersigned, having deposited their respective full powers, have signed the present Convention.

Done at Geneva this twelfth day of August 1949, in the English and French languages. The original shall be deposited in the archives of the Swiss Confederation. The Swiss Federal Council shall transmit certified copies thereof to each of the Signatory and Acceding States.

Annex I

DRAFT AGREEMENT RELATING TO HOSPITAL ZONES AND LOCALITIES

Article 1

Hospital zones shall be strictly observed for the persons named in Article 23 of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in the Armed Forces in the Field of 12 August 1949, and for the personnel entrusted with the organization and administration of these zones and localities, and with the care of the persons therein assembled.

Nevertheless, persons whose permanent residence is within such zones shall have the right to stay there.

Article 2

No persons residing, in whatever capacity, in a hospital zone shall perform any work, either within or without the zone, directly connected with military operations or the production of war material.

Article 3

The Power establishing a hospital zone shall take all necessary measures to prohibit access to all persons who have no right of residence or entry therein.

Article 4

Hospital zones shall fulfil the following conditions:

- (a) They shall comprise only a small part of the territory governed by the Power which has established them.
- (b) They shall be thinly populated in relation to the possibilities of accommodation.
- (c) They shall be far removed and free from all military objectives, or large industrial or administrative establishments.

(d) They shall not be situated in areas which, according to every probability, may become important for the conduct of the war.

Article 5

Hospital zones shall be subject to the following obligations:

(a) The lines of communication and means of transport which they possess shall not be used for the transport of military personnel or material, even in transit.

(b) They shall in no case be defended by military means.

Article 6

Hospital zones shall be marked by means of red crosses (red crescents, red lions and suns) on a white background placed on the outer precincts and on the buildings. They may be similarly marked at night by means of appropriate illumination.

Article 7

The Powers shall communicate to all High Contracting Parties in peacetime or on the outbreak of hostilities, a list of the hospital zones in the territories governed by them. They shall also give notice of any new zones set up during hostilities.

As soon as the adverse Party has received the above-mentioned notification, the zone shall be regularly constituted.

If, however, the adverse Party considers that the conditions of the present agreement have not been fulfilled, it may refuse to recognize the zone by giving immediate notice thereof to the Party responsible for the said Zone, or may make its recognition of such zone dependent upon the institution of the control provided for in Article 8.

Article 8

Any Power having recognized one of several hospital zones instituted by the adverse Party shall be entitled to demand control by one or more Special Commissioners, for the purpose of ascertaining if the zones fulfil the conditions and obligations stipulated in the present agreement.

For this purpose, the members of the Special Commissions shall at all times have free access to the various zones and may even reside there permanently. They shall be given all facilities for their duties of inspection.

Article 9

Should the Special Commissions note any facts which they consider contrary to the stipulations of the present agreement, they shall at once draw the attention of the Power governing the said zone to these facts, and shall fix a time limit of five days within which the matter should be rectified. They shall duly notify the Power who has recognized the zone.

If, when the time limit has expired, the Power governing the zone has not complied with the warning, the adverse Party may declare that it is no longer bound by the present agreement in respect of the said zone.

Article 10

Any Power setting up one or more hospital zones and localities, and the adverse Parties to whom their existence has been notified, shall nominate or have nominated by neutral Powers, the persons who shall be members of the Special Commissions mentioned in Articles 8 and 9,

Article 11

In no circumstances may hospital zones be the object of attack. They shall be protected and respected at all times by the Parties to the conflict.

Article 12

In the case of occupation of a territory, the hospital zones therein shall continue to be respected and utilized as such.

Their purpose may, however, be modified by the Occupying Power, on condition that all measures are taken to ensure the safety of the persons accommodated.

Article 13

The present agreement shall also apply to localities which the Powers may utilize for the same purposes as hospital zones.

Annex II

**Identity Card for Members of Medical and Religious Personnel
attached to the Armed Forces**

Front

(Space reserved for the name of the country and military authority issuing this card)

IDENTITY CARD

for members of medical and religious personnel attached to the armed forces

Surname _____

First names _____

Date of birth _____

Rank _____

Army Number _____

The bearer of this card is protected by the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of August 12, 1949, in his capacity as

_____

Date of issue _____ Number of Card _____

Reverse Side

Photo of bearer

Signature of bearer or fingerprints or both

Embossed stamp of military authority issuing card

Height	Eyes	Hair
_____	_____	_____

Other distinguishing marks

_____

_____

_____

_____